

НОТАРІАЛЬНА ПАЛАТА УКРАЇНИ

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЛИСТ

ЩОДО ПРОВАДЖЕННЯ ПО СПАДКОВИХ СПРАВАХ, ЗАВЕДЕНИХ НЕ ЗА МІСЦЕМ ВІДКРИТТЯ СПАДЩИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Наказом Міністерства юстиції України «Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів у сфері нотаріату» № 1118/5 від 11.03.2022, який набув чинності 19.03.2022, внесено зміни до Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України (далі – Порядок) щодо правил заведення спадкових справ в умовах воєнного або надзвичайного стану.

Згідно п.п 2.1 п. 2 розділу 10 глави II Порядку в умовах воєнного або надзвичайного стану спадкова справа заводиться за зверненням заявника **будь-яким нотаріусом України**, незалежно від місця відкриття спадщини. При цьому слід звернути увагу на те, що місце відкриття спадщини визначене ст. 1221 Цивільного кодексу України (далі – ЦК), яка за умови введення воєнного стану не зазнала змін. Ст. 66 Закону України «Про нотаріат» передбачено, що на майно, що переходить за правом спадкоємства до спадкоємців, нотаріусом, **за місцем відкриття спадщини**, видається свідоцтво про право на спадщину. Таким чином, право та обов'язок видачі свідоцтва про право на спадщину залишається у нотаріуса за місцем відкриття спадщини, тобто за місцем останнього проживання спадкодавця, а якщо місце проживання спадкодавця невідоме, за місцезнаходженням нерухомого майна або основної його частини, а за відсутності нерухомого майна - місцезнаходження основної частини рухомого майна. У разі ж відкриття спадщини у випадках, визначених ч. 3 ст. 1221 ЦК (ч. 2 ст. 11-1 Закон України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» (далі – Закон 1207)), місце відкриття та місце заведення спадкової справи буде збігатися навіть під час дії воєнного та надзвичайного стану.

Слід зазначити, що згідно ч. 2 ст. 1 Закону 1207 Автономна Республіка Крим та місто Севастополь є тимчасово окупованими Російською Федерацією з 20 лютого 2014 року. Окремі території України, що входять до складу Донецької та Луганської областей, є окупованими Російською Федерацією (у тому числі окупаційною адміністрацією Російської Федерації) починаючи з 7 квітня 2014 року. Межі та перелік районів, міст, селищ і сіл, частин їх територій, тимчасово окупованих у Донецькій та Луганській областях з цієї дати, визначено Президентом України від 7 лютого 2019 року № 32/2019.

Принагідно, звертаємо увагу на те, що територіальні громади, які розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають в тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні), перелік яких затверджений Наказом Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України від 25.04.2022 № 75, не входять у сферу регулювання Закону № 1207 та дія ст. 11-1 цього закону на такі території не розповсюджується.

Підставою заведення спадкової справи в умовах воєнного або надзвичайного стану є надходження на адресу будь-якого нотаріуса України, незалежно від місця відкриття спадщини, першої заяви (повідомлення, телеграми) про прийняття спадщини, про відмову від прийняття спадщини, про відмову від спадщини, заяви про видачу свідоцтва виконавцю заповіту, заяви виконавця заповіту про відмову від здійснення своїх повноважень, претензії кредиторів.

Одержавши відповідну заяву, яка може бути подана як особисто заявником, так і через засоби зв'язку, нотаріус зобов'язаний завести спадкову справу незалежно від останнього місця проживання спадкодавця або незалежно від місцезнаходження спадкового майна. При цьому нотаріус, який одержав таку заяву, вчиняє всі дії, як і у разі заведення спадкової справи за місцем відкриття спадщини. А саме, за даними Спадкового реєстру перевіряє наявність заведеної спадкової справи, спадкового договору, заповіту; реєструє її у книзі обліку і реєстрації спадкових справ, алфавітній книзі обліку спадкових справ та у Спадковому реєстрі; присвоює їй номер, який складається з порядкового номера, за яким вона зареєстрована в книзі обліку і реєстрації спадкових справ, та зазначається через дріб (дефіс) рік, у якому вона заведена. При цьому у додаткових відомостях у Спадковому реєстрі доцільно зазначити застереження щодо заведення такої спадкової справи в умовах воєнного або надзвичайного стану.

Особливістю такого спадкового провадження є те, що по спадковій справі, заведеної не за місцем відкриття спадщини, нотаріус, який її завів, позбавлений можливості видати спадкоємцю свідоцтво про право на спадщину або свідоцтво про право власності на майно другого з подружжя (колишнього подружжя).

Спадкова справа, заведена в умовах воєнного або надзвичайного стану не за місцем відкриття спадщини, передається нотаріусу за місцем її відкриття за правилами пп. 2.7 п. 2 глави 10 розділу II Порядку та розділу IV Правил ведення нотаріального діловодства (далі – Правила). При цьому немає значення чи настав строк видачі свідоцтва про право на спадщину, встановлений ст. 1298 ЦК, чи перебіг цього строку ще триває.

Незважаючи на те, що Порядком прямо не передбачені правила передачі спадкової справи за таких обставин, але враховуючи той факт, що спадкова справа, заведена в умовах воєнного або надзвичайного стану у разі припинення, зупинення нотаріальної діяльності приватного нотаріуса, тимчасового блокування або анулювання доступу нотаріуса до Державного реєстру прав, то і вимагати заяви всіх спадкоємців, які прийняли спадщину, щодо її передачі конкретному приватному нотаріусу (державній нотаріальній конторі) Порядком не передбачено. Прерогатива прийняття рішення до провадження якого нотаріуса передати справу за місцем відкриття спадщини, належить нотаріусу, який цю справу передає. При цьому слід зазначити, що доцільно такі дії узгодити зі спадкоємцями та з нотаріусом, який спадкову справу буде приймати у своє провадження, задля того, щоб виключити можливість виникнення спору.

Спадкова справа передається за актом приймання-передавання, який складається у двох примірниках. До акту вноситься опис документів, наявних у спадковій справі. Обидва примірники акту приймання-передавання підписуються кожним із нотаріусів із проставленням печатки та із значенням дати. Після отримання нотаріусом, за місцем відкриття спадщини, переданої спадкової справи, ним підписуються обидва примірники акту приймання-передавання, з проставленням дати отримання спадкової справи. Після підписання акту приймання-передавання, один із його примірників повертається нотаріусу, яким передана справа. У книзі обліку і реєстрації спадкових справ та алфавітній книзі спадкових справ нотаріус, який передає спадкову справу, проставляє відповідні відмітки про передачу спадкової справи із зазначенням відомостей про акт приймання-передавання. Спадкова справа передається разом із супровідним листом.

У справах нотаріуса, який передав справу, залишається на зберіганні копія спадкової справи, примірник акту приймання-передавання, супровідного листа та повідомленням оператора поштового зв'язку, а у разі передачі спадкової справи кур'єром – відмітка нотаріуса про одержання спадкової справи.

Нотаріус, який одержав спадкову справу у своє провадження, реєструє її у книзі обліку і реєстрації спадкових справ та алфавітній книзі спадкових справ

та присвоює їй новий номер, а у Спадковому реєстрі вносяться корегування первинного номеру. При цьому у додаткових відомостях обов'язково зазначаються відомості про первинний номер спадкової справи, підстави та причина його зміни. Також корегуванню підлягає зміна місця зберігання спадкової справи. Нотаріус, який прийняв у своє провадження спадкову справу, надсилає заінтересованим спадкоємцям повідомлення щодо зміни місця зберігання спадкової справи.

Додаток: Зразок акту приймання-передавання спадкової справи

29.08.2022

Комісія Нотаріальної палати України

з аналітично-методичного забезпечення нотаріальної діяльності

АКТ

приймання-передавання спадкової справи

Керуючись ст. 1221 Цивільного кодексу України, ст. 66 Закону України «Про нотаріат», пп. 2.7 п. 2 розділу 10 глави II Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України та розділу IV Правил ведення нотаріального діловодства приватний нотаріус Полтавського міського нотаріального округу Полтавський І. Є. передав, а приватний нотаріус Харківського міського нотаріального округу Харківський С. Ф. прийняв у своє провадження за місцем відкриття спадщини спадкову справу № 35/2022 (номер за Спадковим реєстром 1234659), заведену відповідно до вимог заведення спадкових справ у період дії воєнного стану 23 квітня 2022 року приватним нотаріусом Полтавського міського нотаріального округу Полтавським І. Є., щодо майна Спадкодавець Маргарити Трохимівни, 18 лютого 1937 року народження, померлої 12 квітня 2022 року у місті Полтава, яка на час смерті проживала у м. Харкові, вул. Харківська, 26.

Опис документів спадкової справи:

1. Заява про прийняття спадщини Спадкоємець М. О. № 65 від 23.04.2022 на 1 аркуші;
2. Копія свідоцтва про смерть Спадкодавець Маргарити Трохимівни, серія МК№2323457, виданого 14 квітня 2022 року Полтавським міським РАЦС, а/з № 1234, копія засвідчена ПНПНМО Полтавським І. Є. 23.04.2022 на 1 аркуші;
3. Інформаційна довідка зі Спадкового реєстру (спадкові справи та видані на їх підставі свідоцтва про право на спадщину) № 123456 від 23.04.2022 на 1 аркуші;
4. Витяг про реєстрацію у Спадковому реєстрі № 123457 від 23.04.2022 на 1 аркуші;
5. Інформаційна довідка зі Спадкового реєстру (заповіти/спадкові договори) № 123458 від 23.04.2022 на 1 аркуші;
6. Копія паспорта Спадкоємець Миколи Олексійовича МК 234567, вид. 28.02.2007 Київським РВ ХМУ УМВС України в Харківській області, копія засвідчена ПНПНМО Полтавським І. Є. 23.04.2022 на 1 аркуші;
7. Копія довідки про присвоєння ідентифікаційного номеру Спадкоємець Миколи Олексійовича, вид. 16.09.1996 Київською ДПП м. Харкова, копія засвідчена ПНПНМО Полтавським І. Є. 23.04.2022 на 1 аркуші.

РАЗОМ 7 (сім) документів на 7 (семи) аркушах.

Цей акт складено 01 серпня 2022 року у двох примірниках, по одному для кожного нотаріуса

ПЕРЕДАВ 01 серпня 2022 року _____

ПРИЙНЯВ 04 серпня 2022 року _____